La ràdio a Espanya: aparença europea, herència de Franco

10/2014 - **Ciències de la Comunicació.** **Un treball sobre l'evolució de la indústria radiofònica espanyola privada des de la dictadura franquista fins a l'actualitat desvetlla que la seva transformació com a indústria i sistema ha estat només formal i no ha afectat les estructures latents, de manera que encara s'arrosseguen problemes d'aquell moment. És el cas de les relacions clientelars, característiques de la ràdio pública i de la privada, que erosionen l'essència de la professió periodística i afecten la creació d'opinió pública i el pluralisme d'opinions.**

L'article és fruit de l'experiència acumulada pels dos autors en l'estudi de la ràdio com a indústria cultural, tant en l'àmbit públic com en el privat. Luis Arboledas és professor associat a la Facultad de Comunicación y Documentación de la Universidad de Granada i periodista a RNE en aquella ciutat. Doctor en comunicació audiovisual, els seus principals temes de recerca són la indústria radiofònica, les polítiques de comunicació i la relació entre política i mitjans. Montse Bonet és professora titular al Departament de Comunicació Audiovisual i Publicitat, Facultat de Ciències de la Comunicació de la UAB. Els seus principals temes de recerca són les indústries culturals (especialment la ràdio), polítiques de comunicació, digitalització i servei públic audiovisual.

L'objectiu principal d'aquest treball és analitzar l'evolució de la indústria radiofònica espanyola privada, des de la dictadura franquista fins a l'actualitat, i la seva base clientelar i instrumentalització política (característiques que solen associar-se només al sector públic). Per tal de demostrar-ho, els autors comencen recordant les principals teories i estudis sobre què és el clientelisme, històricament i política sobretot. L'article també parla de la cultura política i de la relació entre democràcia i mitjans, temes tots d'actualitat i que poden aplicar-se no només a la ràdio sinó també a qualsevol altre mitjà. El que passa és que ràdio i televisió han estat sempre, no només a Espanya, dos mitjans molt normativitzats, molt controlats.

Després d'aquesta introducció on s'intenta que quedin clars aquests conceptes i s'ofereixen nombroses referències per a qui pugui estar-hi interessat, els autors passen a centrar-se ja en la ràdio privada espanyola i la seva evolució històrica sota el prisma d'aquest clientelisme i la seva relació amb el poder.

Precisament, una de les conclusions és que la transformació de la ràdio privada espanyola, com a indústria, com a sistema, ha estat merament formal i que els canvis polítics no han afectat les estructures latents. És a dir, per més que evidentment es va notar el pas d'una dictadura a una democràcia, encara són presents i s'arrosseguen un seguit de problemes perquè no es va fer una reforma a fons, des de zero, del sector radiofònic (i el mateix podríem dir del televisiu).

© 2011 **Universitat Autònoma de Barcelona** - Tots els drets reservats

Una altra de les principals conclusions és que les relacions clientelars afecten la qualitat d'una democràcia atès que erosionen l'essència mateix de la professió periodística, afectant alhora la creació d'opinió pública o el pluralisme d'opinions. Per això és tan important que els mitjans de comunicació puguin desenvolupar-se en llibertat.

Montse Bonet Bagant

Departament de Comunicació Audiovisual i Publicitat

Arboledas, Luis; Bonet, Montse. The Radio in Spain: European Appearance, Franco#s Legacy. Javnost- he Public 21(4): 67-82. 2014.

© 2011 **Universitat Autònoma de Barcelona** - Tots els drets reservats